

AZ ELSŐ 3D NYOMTATOTT LŐFEGYVERREL KAPCSOLATBAN FELMERÜLT ALKOTMÁNYJOGI KÉRDÉSEK AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN

PARDY Balázs
egyetemi hallgató (PPKE JÁK)

Bevezetés

Képzeld el, hogy egy nap tönkremegy a kávéfőzőnk és elhatározzuk, hogy veszünk egy újat. Ám ahelyett, hogy célba vennénk a legközelebbi boltot, letöltenénk az internetről egy fájlt, melynek segítségével kinyomtatnánk az új kávéfőzőnket, az otthon kényelmében.¹ A 3D nyomtatás technológiája még nem tart itt, de nagyon gyorsan fejlődik ahhoz, hogy hamarosan elérjük ezt a szintet (a *Thingiverse.com* oldalról letölthető egy kávéfőző fájlja, de a gép összeállítása egyelőre külön szakértelmet igényel).²

Valahogy így van ez az otthoni fegyverkészítéssel is, ami már komolyabb fejtreésre sarkallja a jogalkotókat. Persze számtalan más dolgot (legalább is egyes alkatrészeit) is létrehozta már 3D nyomtatóval, legyen az művétag, gyógyászati implantátum, emberi szerv, autó, repülőgép, játék, divat- és ruházati kiegészítő, ékszer, műalkotás, bútor, hangszer, betonfal, ehető csokoládé szobor vagy pizza.³ A 3D nyomtatók valószínűleg már ma is képesek arra, hogy reprodukáljanak bármilyen

¹ Heidi NIELSON: Manufacturing Consumer Protection for 3-D Printed Products. *Arizona Law Review*, vol. 57., N. 2., 2015. 610.

² Uo.

³ Tabrez Y. EBRAHIM: 3D Printing: Digital Infringement & Digital Regulation. *Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property*, vol. 14., no. 1. (2016) 39.; Deven R. DESAI – Gerard N. MAGLIOCCA: Patents, Meet Napster: 3D Printing and the Digitalization of Things. *The Georgetown Law Journal*, vol. 102., 2014. 1696.; Danton BRYANS: Unlocked and Loaded: Government Censorship of 3D-Printed Firearms and a Proposal for More Reasonable Regulation of 3D-Printed Goods. *Indiana Law Journal*, vol. 90., 2015. 903.; Peter JENSEN-HAXEL: 3D Printers, Obsolete Firearm Supply Controls, and the Right To Build Self-Defense Weapons Under Heller. *Golden Gate University Law Review*, vol. 42., 2012. 451., 454.; Sarah K. WIANT: Comment: 3D Printing. *Washington & Lee Law Review*, vol. 71., 2014. 699.; Jasper L. TRAN: Press Clause and 3D Printing. *Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property*, vol. 14., no. 1. (2016) 77.; Julian J. JOHNSON: Print, Lock, and Load: 3-D Printers,

ismertebb márkanév alatt futó műanyagból készült táskát, gumicsizmát vagy akár cumit is. Ezek a dolgok mind a szellemi alkotások joga terén, mind a fogyasztóvédelem, az egészségügy és az építésügy terén is felvetnek olyan jogi kérdéseket, melyekre a jogalkotónak megoldást kell találnia. Véleményem szerint azonban legfontosabb a lőfegyverek nyomtatásával kapcsolatban felmerült kérdések tisztázása, hiszen tekintettel arra a tényre, hogy már készült ilyen fegyver, bármelyik pillanatban nyomtathatnak újabbat és ez ellenőrizhetetlen veszélyforrást jelenthet, mind az előállítóra, mind pedig a potenciális áldozatokra tekintettel.

Dolgozatom célja, hogy rövid történeti és működési leírás után az Amerikai Egyesült Államokban elsőként kinyomtatott fegyverrel kapcsolatban felmerült alkotmányjogi kérdéseket röviden ismertesse.

1. A 3D nyomtatás története

A 3D nyomtatás története 1981-re vezethető vissza, amikor Hideo Kodama, a *Nagoya Municipal Industrial Research Institute* kutatója publikálta tanulmányát egy működőképes prototípus-rendszerről, mely fotopolimerek felhasználásával rétegről-rétegre épít szilárd modellt.⁴ 1986-ban Charles Hull szabadalmaztatta a *sztereolitográfíát* (SLA), melyet ő úgy írt le, mint rétegek egymásra nyomtatása.⁵ A technológia lényege, hogy folyékony fotopolimerből számítógéppel vezérelt lézersugár építi fel a 3D alkatrészt.⁶ Szintén az 1980-as évek közepén a Texasi Egyetem egy tanára, Dr. Carl Deckard kifejlesztette a *szelektív lézer szinterezés* (SLS) rendszert,⁷ mely annyiban tér el az előző megoldástól, hogy nem folyékony polimer felhasználásával készíti az alkatrészt, hanem a lézersugárral, hőre lágyuló polimer porszemcséket összeolvasztva épít fel műanyagdarabokat rétegenként.⁸ A MIT (*Massachusetts Institute of Technology*) két doktorandusza, Jim Bredt és Tim Anderson 1995-ben átalakítottak egy tintasugaras nyomtatót úgy, hogy az nem tintát fecskendezett a papírra, hanem rétegeket olvasz-

Creation of Guns, and the Potential Threat to Fourth Amendment Rights. *Journal of Law, Technology & Policy*, vol. 2013., no. 2. (2013) 338.

⁴ Dana GOLDBERG: History of 3D Printing: It's Older Than You Are (That Is, If You're Under 30). *autodesk.com* (<https://www.autodesk.com/redshift/history-of-3d-printing/>)

⁵ Evan R. YOUNGSTROM: 3D Printing and Healthcare: Will Laws, Lawyers, and Companies Stand in the Way of Patient Care? *Pace Intellectual Property, Sports & Entertainment Law Forum*, vol. 6., no. 1. (2016) 95.; GOLDBERG i. m.

⁶ GOLDBERG i. m. Bővebb technológiai leírás: CZVIKOVSKY Tibor – NAGY Péter – GAÁL János: *A polimertechnika alapjai*. Budapest, Műegyetemi Kiadó, 2007. 529–534. http://glink.hu/hallgatoi_segedletek/files/bde4423321fe07d2333eeb116272c9a2.pdf

⁷ Selective Laser Sintering, Birth of an Industry. *me.utexas.edu*. (<http://www.me.utexas.edu/news/news/selective-laser-sintering-birth-of-an-industry>). Egyebekben az interneten fellelhető számos más technológiai megoldás, ahogyan Nagy Zoltán András is ír pár példát írásában (NAGY Zoltán András: A 3D nyomtatás mint a jogrendszerrel érintő új kihívás. *Magyar Jog*, 2017/10. 614.), azonban mindenképpen additív technológiáról beszélünk, a műszaki megoldások eltérései pedig egy műszaki dolgozatban tárgyalandók.

⁸ CZVIKOVSKY–NAGY–GAÁL i. m 534.

tott egymásra, hogy térbeli tárgyakat készíthessenek vele.⁹ Sokan kísérleteztek ilyen additív¹⁰ eljárásokkal, míg odáig fejlődött a technológia, hogy a 3D nyomtató mára elkezdett megjelenni a háztartásokban is.

2. A 3D nyomtatás működése

A 3D nyomtatás egy olyan technológia, amely lehetővé teszi tetszőleges háromdimenziós, kézzelfogható tárgyak készítését egy számítógépes fájl (számítógéppel segített tervező fájl – *Computer Aided Design file* – továbbiakban: *CAD* fájl) segítségével.¹¹ A létrehozni kívánt tárgy virtuális tervét elkészítjük a *CAD* fájl segítségével, melynek felhasználásával kezdődhet a 3D nyomtatás. A *CAD* fájlok tulajdonképpen mintasablonok, melyeket a számítógép felhasznál 3D-s tárgyak nyomtatására. A felhasználók egy számítógépes programban az alapoktól létrehozhatják a *CAD* fájlokat, melyek elkészítése nem nehéz, hiszen a 3D modellező programok lehetővé teszik, hogy az emberek azt rajzolják le, amit csak akarnak.¹²

De nem is mindig szükséges program. 3D szkennerek, mint a *MakerBot's Digitizer Desktop 3D Scanner* lézerek és kamerák segítségével lehetővé teszik bárki számára, hogy rögzítse egy tárgy körvonalait és bevigye azokat egy *CAD* fájlba. Más szoftverek lehetővé teszik, hogy különböző szögekben készült fényképeket, azok feltöltése után konvertálja egy *CAD*-ba. A nem túl távoli jövőben, akár a mobiltelefonnal is képesek leszünk tárgyak szkennelésére és 3D-s fájlakká alakítására.¹³

A felhasználó be tudja állítani a nyomtatás részleteit, mint nyomtatási sebesség, a nyomtatás méreteit, a felhasznált anyag típusát és a színét. A *CAD* fájl a benne lévő háromdimenziós digitális tárgyat ezernyi elektronikus kétdimenziós rétegre darabolja.¹⁴ A felhasználó ezután a számítógépről feltölti e módosított elektronikus fájlt a 3D nyomtatóba, ami minden lebontott réteget beolvas és rétegről-rétegre kinyomtatja a tárgyat. A 3D nyomtatók hasonlóak a tintasugaras nyomtatókhoz, de ahelyett, hogy egyetlen réteg tintát helyeznének el a papíron, a felhasználó által választott anyag rétegelésével készítik el a tárgyat. A 3D nyomtatás a legkülönbözőbb anyagok felhasználásával va-

⁹ Jamillah KNOWLES: Behind the rise of the 3D printing revolution. *thenextweb.com* (<https://thenextweb.com/insider/2012/12/08/behind-the-rise-of-the-3d-printing-revolution/>). Jim Bredt életpályája a vállalkozás weboldalán: <https://envisiontec.com/employees/jim-bredt/>

¹⁰ Rétegről-rétegre történő gyártás, ami szemben áll a hagyományos szubtraktív gyártási folyamatokkal, mely egy egész tömbből történő elkészítést jelent. (Forrás: ZAMARÓCZY Ádám: Additív gyártás. Új mérőföldkőhöz érkezhetsz az additív gyártás. *GyártásTrend.hu* http://gyartastrend.hu/gyartastechnologia/cikk/uj_merfoldkohozerkezhet_az_additiv_gyartas)

¹¹ EBRAHIM i. m. 41.

¹² EBRAHIM i. m. 41.; DESAI–MAGLIOCCA i. m. 1696.; GRAD-GYENGE Anikó: A modern technológiák szerzői jogi és iparjogvédelmi kihívásai – különös tekintettel a fájlcsere, a felhő-programozásra és a 3D nyomtatókra. In: TÓTH András (szerk.): *Technológia jog. Új globális technológiák jogi kihívásai*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2016. 113.

¹³ DESAI–MAGLIOCCA i. m. 1696.; EBRAHIM i. m. 41.

¹⁴ EBRAHIM i. m. 41.; DESAI–MAGLIOCCA i. m. 1695.; JENSEN-HAXEL i. m. 448.; BRYANS i. m. 93.

lósulhat meg, mint cukrok, egyéb ételek, polimerek, gyanták, kerámiák, cement, fa, viasz, fémek, felszívódó anyagok, nanoanyagok és még emberi sejtek is.¹⁵

3. Az első 3D nyomtatott fegyver története

Fegyvereket mindig lehetséges volt házilag készíteni, de ez különleges szakértelmet, időt és eszközöket igényelt. Többé már nem.¹⁶ Cody Wilson, egy 24 éves joghallgató a Texasi Egyetemről és barátainak egy kis csapata 2012 augusztusában megalapította a *Defense Distributed* nevű céget.¹⁷ Az volt a céljuk, hogy 20.000 dollárból működőképes 3D nyomtatott fegyvert gyártsanak, majd közzétegyék annak CAD-fájljait.¹⁸

Wilson optimizmusa ellenére a *Defense Distributed* számos akadályba ütközött a működőképes prototípus elkészítése során. A meglehetősen ambiciózus cél megvalósítása érdekében adománygyűjtésbe kezdtek az *Indiegogo* nevű weboldalon, az azonban letörölte weboldaláról a projektet és az addig befolyt adományokat visszatérítették az adományozóknak.¹⁹ Álláspontjuk szerint a projekt megsértette az Általános Szerződési Feltételeiket, mely szerint nem engedélyezik lőszer, lőfegyverek és bizonyos fegyveralkatrészek vagy -kiegészítők értékesítését. Ennek ellenére a *Defense Distributed* folytatta az adománygyűjtést a saját weboldalán, és rövid időn belül össze is jött több mint 20.000 \$. A csapat végül sikeresen megalkotta a .380 ACP²⁰ kaliberű lőszer kilövésére alkalmas pisztolyt egy 8000 \$ értékű 3D nyomtatóval, egy apró *austini* műhelyben, kevesebb, mint egy éven belül, 2013 májusában.²¹ A fegyver majdnem teljesen műanyagból készült, egyetlen alkatrésze van, mely fémből készült, az ütőszeg. Van még egy 6 unciás acél kocka, mely beleillik a fegyvertestbe, annak érdekében, hogy megfeleljen az 1988-as kimutathatatlan lőfegyverekről szóló törvény (*Undetectable Firearm Act of 1988* – továbbiakban: UFA) előírásainak, de ennek semmilyen funkciója nincs. Végül elérték azt a célt, hogy létrehozzanak egy működőképes fegyvert, mely legalább egy lövés leadására képes, sőt, az amerikai fegyverhivatal (*Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives* – továbbiakban: ATF) úgy ítélte meg, hogy

¹⁵ EBRAHIM i. m. 41.; DESAI–MAGLIOCCA i. m. 1695.; JENSEN-HAXEL i. m. 448.; NIELSON i. m. 613.; Preeta REDDY: The Legal Dimension of 3D Printing: Analyzing Secondary Liability in Additive Layer Manufacturing. *The Columbia Science & Technology Law Review*, vol. 16., 2014. 225.; TRAN i. m. 78.

¹⁶ DESAI–MAGLIOCCA i. m. 1701.

¹⁷ BRYANS i. m. 905., 901.; Joseph MUHA: 3D Printing and Gun Laws. *Western Michigan Cooley Journal of Practical & Clinical Law*, vol. 18., 2016. 73–74.

¹⁸ BRYANS i. m. 905., 901.

¹⁹ BRYANS i. m. 906–907.; REDDY i. m. 223.

²⁰ .380 Automatic Colt Pistol (ACP), más néven 9mm Short, vagy 9mm Browning fejlesztője, John Browning után. (Forrás: Jeff LEHMAN: The .380 auto. The little round that could. *wideopenspaces.com* <http://www.wideopenspaces.com/everything-you-wanted-to-ask-about-380-auto-ammo/>).

²¹ BRYANS i. m. 907.; Julia COSANS: Between Firearm Regulation and Information Censorship: Analyzing First Amendment Concerns Facing the World's First 3-D Printed Plastic Gun. *American University Journal of Gender Social Policy & the Law*, vol. 22., 2014. 917.; REDDY i. m. 223.; JOHNSON i. m. 342–343.

a *Liberator*²² (ez a fegyver neve) képes halálos lövést leadni egy .380-as lőszerrel.²³ Ezzel egyúttal olyan kérdésekre is választ adtak, hogy mennyire képes ellenállni egy műanyagcső a kilőtt lövedék nyomásának, mennyire rugalmas a szerkezet ahhoz, hogy kibírja a lövés erejéből fakadó visszaütést, vagy hogy egyáltalán mennyi hozzáadott anyag szükséges ahhoz, hogy ne törjön szét a fegyver.²⁴

A *Liberator* mellett terveztek és megalkottak egy működőképes *AR-15* alsó tok-szerkezetet is. Ez a fegyver azon része, ahol az elsütő billentyű található, és melyet a használó markol, és ez teljesen használhatónak bizonyult. Az első verzió csupán 6 lövést bírt ki, amit később sikerült feljavítani több mint 600 lövésre. Ugyan még ez sem hasonlítható össze a hagyományos fegyverek élettartamával, de jól mutatja a fejlődési potenciált.²⁵

Miután bebizonyították, hogy a koncepció működőképes, számos más tervező is alkotott 3D nyomtatott fegyvereket. Néhány variációja ezeknek csupán módosította a *Defense Distributed* terveit, hogy kijavítsák az eredeti hibáit, és hogy az használható legyen alsóbb kategóriás 3D nyomtatóval is.²⁶

4. Állami reakciók a *Liberatorra*

Ezek az eredmények persze nem maradtak észrevétlenek az amerikai Kormány²⁷ számára sem. 2013. május 8-án, alig 3 nappal az után, hogy elérhetővé tették a *Liberator* CAD-fájljait a nagyközönség számára, az Egyesült Államok Külügyminisztériuma (*Department of State*) levelet küldött a *Defense Distributed*-nak. Ebben felhívták Wilsonékat, hogy 3 héten belül távolítsák el az internetről azt, minden egyéb kiegészítő és fegyver kíséretében, melyet a cég elérhetővé tett, mert ezek a fájlok az ITAR²⁸ hatálya

²² A II. világháború idején gyártottak egy *FP-45 Liberator* nevezetű egylövetű fegyvert, melyből többet ejtőernyővel az ellenséges vonalak mögé juttattak a francia és a kínai ellenállás részére. Habár nincs rá bizonyíték, hogy harcokban használták volna, az elképzelés, hogy egymillió fegyver lehet az ellenséges vonalak mögött, igencsak lerontotta a tengelyhatalmi csapatok morálját. Wilson remélte, hogy az ő *Liberator*a is hasonló hatással lesz az amerikai Kormányra, ezért is választhatta ezt a szimbolikus nevet, melynek történelmi és politikai jelentőségű üzenete van. (Forrás: BRYANS i. m. 907.; JENSEN-HAXEL i. m. 467.).

²³ BRYANS i. m. 907.; MUHA i. m. 74.

²⁴ BRYANS i. m. 904.

²⁵ BRYANS i. m. 908.; Neal KATYAL: Disruptive Technologies and the Law. *The Georgetown Law Journal*, vol. 102., 2014., 1687.; DESAI-MAGLIOCCA i. m. 1701–1702.

²⁶ BRYANS i. m. 904–905.

²⁷ Bár a „government” szó az angolszász jogrendszerekben többet jelent a Kormányánál, az az összes közhatalom gyakorlásában résztvevő szervezet jelöli (Forrás: SÁNTHA György: „Utazás a digitális állam körül” – e-közigazgatási úti beszámoló az elmúlt 10 évről. Új *Magyar Közigazgatás*, 2015/3. 71.), az egyszerűség kedvéért a továbbiakban is Kormányként vagy Kormányzatként fordítottam a kifejezést.

²⁸ A Nemzetközi Fegyverkereskedelmi Rendeletet (*International Traffic in Arms Regulations* – továbbiakban: ITAR) az Egyesült Államok védelmi- és katonai vonatkozású javainak, valamint az információ exportját és importját korlátozza, melyek megjelennek az amerikai lőszerlistán (*U.S. Munition List* – továbbiakban: USML). Az USML egy meglepően kiterjedt katalógussal rendelkezik, melynek 20 kategóriája magában foglalja a lőfegyverek, lőszer, rakéták, robbanóanyagok, hajók, tengeralattjárók, harcokocsik, repülőgépek stb. és bizonyos technikai adatok, cikkek és szolgáltatások felsorolását, melye-

alá eshetnek, és ha ez így van, akkor előzetes engedély szükséges ezek exportálására. A levélben arra is megkérték őket, hogy a szükséges formanyomtatvány kitöltésével elektronikus úton kezdeményezzenek tárgyi hatály (*Commodity jurisdiction*) megállapítása iránti eljárást,²⁹ melynek célja annak megállapítása, hogy e CAD-fájlok internetes megosztása valóban az ITAR hatálya alá eső, engedély nélküli export volt-e.³⁰

Mivel a *Defense Distributed* CAD-fájljait több mint 100.000 felhasználó letöltötte,³¹ a Külügyminisztérium természetesnek vehette, hogy néhányan közülük külföldiek lehetnek. Kijelentették, hogy a *Defense Distributed* cégnek „törölnie kellene” az ITAR-szabályozott technikai adatokat, és a CAD-fájlokat „úgy kellene kezelnie”, mint ami ITAR-szabályozott adat, ezért „el kellene távolítania” azokat a közösség számára elérhető helyekről. Ezt Wilsonék úgy értékelték, hogyha nem tesznek eleget a felhívásnak, akkor szembe kell nézniük a Külügyminisztérium jogi lépéseivel, mert a minisztérium felállította azt a vélelmet, hogy „bűnösök, amíg be nem bizonyosodik, hogy megfelelnek az ITAR szabályozásának”, annak ellenére, hogy semmilyen bizonyítékot nem mutattak fel, mely alátámasztotta volna, hogy külföldiek is letöltötték a fájlt, és így megvalósult volna az export.³²

Végül a *Defense Distributed* önként eltávolította a fájlokat, bár nem megjegyzés nélkül. Cody Wilson egy interjúban úgy nyilatkozott, hogy ez a történet többről szól, mint a fegyverek. Hatással van az internet szabadságára, mivel ők ugyan eltávolították a fájlokat, de a kalóz oldalak, mint a *Pirate Bay* továbbra is elérhetővé teszik azokat, így állítása szerint ők nyertek, mert a Kormány ugyan úgy gondolja, hogy meg lehet állítani e fájlok terjedését, de ez egy nagy félreértés a disztributív technológiák jövőjével kapcsolatban.³³

A Kormányzat a *Defense Distributed* önkéntes együttműködéséből arra a következtetésre jutott, hogy győzött, ám az internet decentralizációja világos kihívások elé állítja az ITAR jövőbeli hatékonyságát.³⁴

Az ITAR szabályozása sokkal nagyobb hatékonyságot mutatott az információs kort megelőzően. Míg a harcokocsik, tengeralattjárók és űrhajók importja és exportja továbbra is életképes célja az ITAR-nak, addig az adatáramlást már sokkal nehezebb felügyelni. Az Egyesült Államok Kormánya nem akadályozhat meg minden információszivárgást, és a disszidensek azonnal képesek szétküldeni világszerte az ilyen adatokat (lásd *WikiLeaks*), néha teljesen névtelenül. Az ITAR exportellenőrző intézkedései korlátozottak és hagynak kiskapukat, így nem képesek hatékonyan felügyelni az

ket a Kormányzat osztályoz. Olyan széleskörű a lista, hogy nehéz olyan védelmi jelentőségű technikát vagy fegyvert tervezni, amelyet nem korlátoz az USML valamely kikötése. Bármilyen széles is legyen a szabályozottsága, az ITAR azt szabályozza, hogy „külföldiek” ne jussanak a szabályozás alatt álló amerikai javakhoz. (Forrás: BRYANS i. m. 910–911.)

²⁹ https://www.pmdtcc.state.gov/commodity_jurisdiction/index.html

³⁰ BRYANS i. m. 908., 902.; COSANS i. m. 917–918.; MUHA i. m. 75.; <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/04/Letter-from-Department-of-State-to-Defense-Distributed.pdf>

³¹ BRYANS i. m. 911–912.; REDDY i. m. 223.; MUHA i. m. 75.

³² BRYANS i. m. 911–912.

³³ BRYANS i. m. 908–909.

³⁴ Uo. 912.

adatforgalmat vagy egyéb új technológiákat. Az ITAR CAD-fájlok megosztására való alkalmazása abból a félelemből indult ki, hogy külföldi terroristák ezáltal elkészíthetik a műanyag fegyverüket és az USA területén merényleteket hajthatnak végre ezekkel. Azonban ez az elképzelés nullázódik abban az esetben, ha amerikai állampolgárok készülnek ugyanerre, mert az ITAR szabályozása erre hivatalosan nem terjed ki.³⁵

Továbbá, ha az adathalmaz már elérte az internetet, az ITAR már el is bukott. A Külügyminisztérium csak egy forrásból távolított el a CAD-fájlokat, így azok más-honnan ugyanúgy letölthetők. Az ITAR hatásos a tárgyak fizikai átvitelének ellenőrzésében, de az információs korban, ami az elektronikus adatok egyre nagyobb forgalmát jelenti, ennél többre lenne szükség.³⁶

5. A felmerült alkotmányjogi kérdések

A CAD-fájlok hozzáférhetetlenné tétele azonban, ahogyan az alábbiakban erről szól lesz, az Egyesült Államok alkotmányának két kiegészítésével is ellentétes, de legalább is elgondolkodásra készítheti mind a jogalkotókat, mind a jogalkalmazókat.³⁷

5. 1. Fegyverviselés, mint alapjog

Az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának második kiegészítése³⁸ szerint a nép (állampolgárok) fegyverek birtoklásához és viseléséhez való jogát nem lehet csorbítani. Természetesen e jog nem abszolút, ezért a bíróságok több ügyben foglalkoztak e kiegészítés történelmi indokaival és értelmezésével, például a *District of Columbia v. Heller*³⁹ esetben, ahol kiterjesztően értelmezték e jogot és fenntartották, valamint biztosították az egyének fegyverviselési jogát.⁴⁰ Dick Heller egy washingtoni rendőr, aki megtagadta egy fegyver regisztrálását, melyet otthon szeretett volna tartani, de ezt Washington D. C. nem engedélyezte számára, ezért ő emiatt pert indított az alkotmány második kiegészítésére támaszkodva. A Kormányzat arra hivatkozott, hogy a második alkotmánykiegészítés a fegyverviselés milíciabeli szolgálattal összefüggő, kollektív jogát védi, a bíróság azonban megállapította, hogy az „egyéni önvédelem” lényegi eleme a kiegészítésnek.⁴¹ A bíróság ugyanakkor a „közhasználatú”⁴² fegyverekre értelmezte ezt, míg a „veszélyes és szokatlan”⁴³ fegyverekre nem. A bíróság így kizárta a gép-

³⁵ Uo. 912–913.

³⁶ Uo. 913–914.

³⁷ JENSEN-HAXEL i. m. 455–488.; BRYANS i. m. 920–933.; REDDY i. m. 234.; JOHNSON i. m. 346–347.; COSANS i. m. 922–931.; MUHA i. m. 68–77.

³⁸ *Second Amendment to the United States Constitution: „A well regulated militia being necessary to the security of a free state, the right of the people to keep and bear arms shall not be infringed.”* https://www.law.cornell.edu/constitution/second_amendment

³⁹ *District of Columbia v. Heller* 554 U.S. 570 (2008) <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/554/570/>

⁴⁰ JENSEN-HAXEL i. m. 470–472.

⁴¹ JOHNSON i. m. 346–347.

⁴² Eredetileg: „*in common use*”.

⁴³ Eredetileg: „*dangerous and unusual*”.

fegyvereket az alkotmány védelme alól, továbbá kifejtette, hogy a kézfegyvereknek számos olyan tulajdonsága van, melyek előnyösek a hatékony önvédelem terén. Nem lehet tudni azonban, hogy vajon az új anyagok és tervek a védelem alá esnek, vagy „veszélyesnek és szokatlannak” minősülnek, és ezért kiesnek a második kiegészítés hatálya alól.⁴⁴

A kongresszus elég összetetten szabályozza a lőfegyverek gyártását, forgalmazását és birtoklását. Bárki, aki részt vesz a fegyverek gyártásában, importálásában vagy az azokkal való kereskedésben, szövetségi lőfegyver engedéllyel kell, hogy rendelkezzen (*FFL – Federal Firearm Licensee* – vagyis, a továbbiakban: engedélyes). A fegyvernek rendelkeznie kell gyártási számmal,⁴⁵ melyet a gyártó köteles nyilvántartani.⁴⁶ A szövetségi jog a kereskedőktől is megköveteli, hogy feljegyezzenek minden lőfegyverrel kapcsolatos tranzakciót, és minden államközi kereskedelemnek engedélyesek között kell zajlania. Senki, még egy engedélyes sem ruházhat át fegyvert olyan személyre, akiről tudott, vagy okkal feltételezhető, hogy bűnöző. A magánszemélyek akkor kerülnek először célkeresztbe, amikor megpróbálnak fegyvert vásárolni egy engedélyes kereskedőtől. A leendő vevő aláveti magát egy ellenőrzésnek (*National Instant Criminal Background Check System – NICS*), mellyel feltárják, hogy büntetett előéletű-e. Ha eléri a minimum korhatárt (mely típustól függően 18 vagy 21 év) és nincs ellene semmilyen fegyverbirtoklási tilalom, akkor az adásvételt jóváhagyják. A hatóság, mely hatáskörénél fogva betartatja a lőfegyverekre vonatkozó szabályokat összhangban a szövetségi törvényekkel, az ATF. Amikor a fegyvert alkotó elemekre szedik, a szabályozás csupán egy elemre, mégpedig a központi tokszerkezetre terjed ki. A fegyverek egyik legfontosabb összetevője pedig ez a tok vagy váz, hiszen erre a központi darabra épül az összes többi alkatrész, és együtt formálnak egy működő egységet.⁴⁷ A jelenlegi szabályozás szerint elméletileg az, hogy ez a rész csupán háttérelőellenőrzés után kerülhet a vásárlóhoz, megakadályozza, hogy e személy nem engedélyköteles elemekből összeszereljen egy lőfegyvert.⁴⁸ Azonban a polimer műanyagok használata elég széles körben elterjedt a fegyvergyártásban, gondoljunk a markolatra, a tárra vagy akár az elsütő billentyűre. Jensen-Haxel leírása alapján számos fegyver, így a rendőrség által használt kézfegyverek több mint 60%-a műanyag tokszerkezetre épül, így ennek létrehozása nem jelent gondot egy 3D nyomtatónak.⁴⁹

Amíg a közönséges fegyveralkatrészek semmilyen módon nincsenek korlátozva, addig az összeszerelt fegyverekre és az olyan önálló alkatrészekre, melyek gyorsműködésre képesek, számos korlátozás vonatkozik. Az elsődleges korlátozások a Nemzeti Lőfegyvertörvény (*The National Firearm Act of 1934* – továbbiakban: NFA) hatálya alá

⁴⁴ JENSEN-HAXEL i. m. 470–472.

⁴⁵ Az ilyen sorozatszám egyébként 1968 óta kötelező, amikor elfogadták a Fegyver Ellenőrzési törvényt (*Gun Control Act of 1968*) válaszul a Kennedy testvérek és a Martin Luther King elleni merényletekre. (Forrás: MUHA i. m. 71–72.).

⁴⁶ JENSEN-HAXEL i. m. 455–457.; JOHNSON i. m. 344.

⁴⁷ JENSEN-HAXEL i. m. 455–457.

⁴⁸ Uo. 458.

⁴⁹ Uo. 455.

esnek, mely tilalmazza a szervezett bűnözés által kedvelt fegyvereket, így korlátozza a hozzáférést a gépfegyverekhez, rövid csövű puskákhoz és normál csövű kézfegyverekhez, melyek nem rendelkeznek huzagolással, és ugyanígy korlátozza a hidegháborús tollba- vagy esernyőbe rejtett fegyverritkaságok forgalmazását is. Ezen túlmenően a géppuska tokok, és az automatikus tüzelésre képes fegyverek összeállítására képes alkatrészek is az NFA hatálya alá esnek. Az ilyen fegyverekkel rendelkező gyártókat, forgalmazókat vagy birtokosokat külön nyilvántartásba kell venni. Az NFA korlátozásain túl, más tervezési követelmény is vonatkozik a fegyverekre. Például az UFA előírja, hogy a főbb fegyveralkatrészek kimutathatók legyenek röntgensugarak és fémdetektorok által.⁵⁰

Magánszemélyek, akik saját felhasználásra készítenek fegyvereket, kívül esnek a fő szabályozási rendszeren, nekik nem kötelező engedéllyel rendelkezniük, mert nem minősülnek a törvény szerint gyártónak. Mindaddig, amíg nincsenek eltiltva fegyver viselésétől és megfelelnek a vonatkozó állami szabályozásnak, legálisan készíthetnek az NFA hatálya alá nem tartozó lőfegyvert.⁵¹

Tehát a rendszer sarokköve azon a feltételezésen alapul, hogy ezt a tokot nehéz elkészíteni egy hétköznapi ember számára. Az utolsó két évtizedben azonban már kis-méretű gyárak is készítettek ilyeneket, sőt mi több, manapság nagyrészt műanyagból készítik ezeket. Emellett a viszonylag olcsó, fogyasztóbarát 3D nyomtatók megfelelő alternatívájává váltak az összetett gyártási technológiáknak.⁵²

Akik ilyen módon szereznek fegyvert, azok elkerülik a háttérelővizsgét, és nyilvántartásba sem kerül a fegyver, ahogyan ők maguk sem. A 3D technológia segítségével a gyártók biztosíthatják vevőik számára a tokok digitális tervrajzait, és csupán a többi alkatrészt adnák el materiális formában, ami elkerülhetővé tenné az engedélyezés és az ATF által gyakorolt felügyelet okozta bonyodalmakat, mert így csupán fém tárgyakat adnának el papíron és nem fegyvereket. Ez nagyon hasonlít a *Halberstam v. S.W. Daniel, Inc.* esetre, mely ügyben az alperes csomagküldő szolgáltatón keresztül eladott egy befejezetlen tokot, összeszerelő készlettel együtt. Mivel technikailag nem fegyvert adtak el, telefonon zajlott a rendelés, és nem készült róla feljegyzés, nem került nyilvántartásba. Az egyik ilyen készletet befejezve, az összeszerelt fegyver használatával valaki halálos lövést adott le.⁵³ A 3D nyomtatás azonban sokkal egyszerűbbé teszi az elkészítést, hiszen lehetővé teszi, hogy fémmegmunkáló eszközök nélkül és viszonylag kis technikai tudással befejezzen a vásárló egy tokot.⁵⁴ Akárhogy is van, a jogalkotóknak szembe kell néznie a valósággal, hogy a jelenlegi szabályozási rendszer, mely a tokokon alapul, nem megfelelő.⁵⁵

A legvalószínűbb jogalkotói válasz erre az lehet, hogy kriminalizálja az otthoni fegyvergyártást és birtoklást. Vagy megtiltják, hogy additív eljárással készüljenek

⁵⁰ JENSEN-HAXEL i. m. 458.; BRYANS i. m. 914.

⁵¹ JENSEN-HAXEL i. m. 459.

⁵² Uo. 463–464.

⁵³ Uo. 462–463.

⁵⁴ Uo. 465.

⁵⁵ Uo. 465.

fegyverek, vagy, hogy akár műanyagból, akár por alapú fémből készüljenek azok. Végrehajtás folyhat az olyan otthon készült fegyverekre, melyek nem felelnek meg az NFA előírásainak, mint például az automata tüzelésre képes fegyverekre. Azonban egy kerettalalom nem szabható ki az otthongyártott önvédelmi fegyverekre. Ésszerű indokok nélkül nem lehet korlátozni az emberek önvédelemhez való jogát, mely akár az életüket mentheti meg.⁵⁶ Azonban 2013. december 4-én Philadelphia az első olyan város volt az Egyesült Államokban, mely betiltotta a 3D nyomtatott lőfegyvereket. Annak ellenére, hogy nem volt semmi bizonyíték arra nézve, hogy valaki lőtt volna ilyen fegyverrel, vagy akár elkészített volna egyet a városban.⁵⁷

Minden fegyver veszélyes. De talán ha a bíróság felállít egy szabványt, mely a „túlzottan halálos jelleg” és a „jogos védelmi haszon” összehasonlításán alapul, vagyis hogy az ilyen fegyverek jelentette veszély indokolja-e az új technológia korlátozását e vonatkozásban, vagy az önvédelemhez való jog élvez-e nagyobb védelmet ennél, akkor megállapíthatják, hogy a 3D nyomtatott fegyverekre kiterjedhet-e a második kiegészítés védelme.⁵⁸

5. 2. A CAD-fájl eltávolíttatásának alkotmányjogi kérdése

A CAD-fájlok szempontjából relevánsabb kérdés, hogy az Egyesült Államok alkotmányának első kiegészítésével⁵⁹ ellentétes lehet ezek eltávolíttatása, vagyis ha kiterjesztően értelmezzük a véleménynyilvánítás szabadságát, akkor alkotmánysértő.⁶⁰ Természetesen a szükséges mértékben korlátozható ezen alapjog, és ennek jogszerűségét igazolón egy szerző, Julia Cosans, a CAD-fájlokra vonatkozóan megemlítette az *O'Brien tesztet*. E szerint a Kormány akkor korlátozhatja e jogot, (a) ha meg van hozzá az alkotmányos felhatalmazása, (b) ha fontos vagy jelentős állami érdek fűződik hozzá, (c) ha az érdek nem függ össze a szólásszabadság eltörlésével és (d) ha csak a szükséges legkisebb mértékig korlátozza e jogokat.⁶¹ Egy a témával foglalkozó másik szerző, Joseph Muha, a kereskedelmi célú reklámok, mint az első alkotmánykiegészítés védelme alá tartozó, kifejező erővel bíró ‘szólások’ tilthatóságával kapcsolatban kialakított *Central Hudson tesztet* említi az ilyen esetekre alkalmazandónak. Ez alapján akkor léphet fel a kormány tiltóan (a) ha a védett szóhasználat félrevezető vagy törvénysértő, (b) ha az államnak jelentős érdeke fűződik hozzá, (c) ha a tilalom az állami érdeket közvetlenül elősegíti és (d) ha a szabályozás nem haladja meg a szükséges legkisebb mértéket.⁶² A szólásszabadság, mint alapjog korlátozhatóságára mindkét teszt

⁵⁶ Uo. 469.

⁵⁷ BRYANS i. m. 932–933.; REDDY i. m. 234.

⁵⁸ JENSEN-HAXEL i. m. 487–488.

⁵⁹ First Amendment to the United States Constitution: „Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.” https://www.law.cornell.edu/constitution/first_amendment.

⁶⁰ COSANS i. m. 922.; MUHA i. m. 68–71.

⁶¹ COSANS i. m. 922.

⁶² MUHA i. m. 69.

hasonló követelményeket támaszt, és amennyiben a CAD-fájlokra kiterjeszhető ezen alapjog védelme, akkor a hozzáférhetetlenné tételüket is megfelelően indokolni kell a fentiek alapján.

Mind Cosans, mind Bryans felsorakoztat pár jogesetet annak alátámasztására, hogy a szólásszabadság jogának kiterjesztő értelmezésére van precedens. Így például a *Bernstein v. U.S. Department of Justice*⁶³ (ezt megelőzően *Bernstein v. U.S. Department of State*) esetről,⁶⁴ a *Junger v. Daley* esetről⁶⁵ is szót ejtenek, valamint Muha megemlíti a *United States v. Progressive, Inc.* esetet⁶⁶ is.

(1) Daniel Bernstein a Kaliforniai Egyetem matematika szakos PhD hallgatója a titkosítás területén dolgozik. 1995-ben pert indított a Kormánnyal szemben amiért, állítása szerint, nem volt szabad tanítania a kódfejtő algoritmusát, nem hozhatta nyilvánosságra egyetemi konferenciákon, nem publikálhatta szaklapokban és nem folytathatott online vitákat ITAR engedély nélkül. Azt szerette volna elérni, hogy külön engedély nélkül is megillesse a közzététel joga. Kezdetben Bernstein kutatása az USML lista osztályozott eleme volt, de miután Bernstein pert indított az ügyben, újraosztályozták a tanulmányt. Az ügyben eljáró Patel bírónő megállapította, hogy a tanulmány, mint forráskód, a szólásszabadság védelmének hatálya alá tartozik. Később Patel bírónő azt is megállapította, hogy az ITAR engedélyezési rendszer XIII. kategóriája, mely a titkosítást is tartalmazza, alkotmányellenes előzetes korlátozást⁶⁷ alkalmaz, ami sérti az első kiegészítést. Megjegyezte továbbá, hogy az ITAR definíciói megengedhetlenül homályosak.⁶⁸

Érdekes fordulat, hogy kevesebb, mint egy hónap múlva Clinton elnök kiadott egy végrehajtási rendeletet, amely a nem katonai titkosítási termékek exportja feletti hatáskörökkel ruházta fel a Kereskedelmi Minisztériumot (*Department of Commerce*). Ez a minisztérium ki is adott egy ideiglenes szabályt bizonyos titkosítási termékek exportjával kapcsolatosan, mely szerint akkor sem lehet szabadon terjeszteni a hatálya alá tartozó kódot, ha ez Bernstein saját találmánya. Patel újabb döntést hozott, melyben megállapította, hogy ez az ideiglenes szabály is alkotmányellenes előzetes korlátozás, és a Kereskedelmi Minisztérium is megsértette az első alkotmánykiegészítést, ugyanúgy, mint korábban a Kormány.⁶⁹ Bernstein tehát nyert a kerületi bíróságok szintjén.

A fellebbviteli bíróságok kilencedik táblabírósága 1999-ben egy testületi ülésen megerősítette Patel bírónő döntéseit. Fletcher bíró úgy találta, hogy az ekkor már az Illinois Egyetem professzoraként dolgozó Bernstein titkosítási szoftvere, olyan kifejező

⁶³ *Bernstein v. United States Department of Justice* 922 F. Supp. 1426 (1996). <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/FSupp/922/1426/1592613/>

⁶⁴ BRYANS i. m. 922–924.; COSANS i. m. 928–929.

⁶⁵ BRYANS i. m. 924–925.

⁶⁶ MUHA i. m. 70–71.

⁶⁷ Az előzetes korlátozásokról bővebben: KOLTAY András: A médiatartalmak közzététel előtti korlátozásának lehetőségei: engedélyezés, regisztráció, cenzúra, végzések. *Iustum Aequum Salutare*, 2014/1. 71–95.

⁶⁸ BRYANS i. m. 922.

⁶⁹ Uo. 922–923.; <https://www.britannica.com/event/Bernstein-vs-the-US-Department-of-State>

beszéd (expressive speech), egy ‘szólás’, melyet véd az első alkotmánykiegészítés. A Kormány végül úgy döntött, hogy visszavonul, és nem szabályozza rendeleti szinten a kérdést.⁷⁰ Bebizonyosodott, hogy a titkosítás, a forráskód és a szoftver védelmet élvez az első alkotmánykiegészítés alapján.⁷¹

(2) Bryans emellett felhozott egy másik, nagyon hasonló példát is, a *Junger v. Daley* esetet.⁷² Peter Junger a *Case Western Law School* professzora publikálta az általa írt titkosítási kódot mind a weboldalán, mind pedig a könyvében. Junger a Kormányhoz folyamodott annak eldöntésében, hogy az export szabályozások vonatkoznak-e a könyvére és a szoftverre. A Kormánytól azt a választ kapta, hogy igen, de Junger megtámadta a döntésüket a bíróság előtt. Gwin bíró szerint a Kormány álláspontja megállja a helyét, ezért igazat adott annak, mert a titkosítási forráskód nem bír kommunikációs jelleggel és nem a kifejező magatartás előzetes megszorítására irányul a szabályozás. A fellebbviteli bíróság viszont megállapította, hogy az első alkotmánykiegészítés nem csak a tisztán kifejező kommunikációt védi, így a végeredmény ugyanaz, mint Bernstein esetében. Azt azonban elismerte a bíróság, hogy a nemzetbiztonság érdekében korlátozható a szólásszabadság joga, de ennek szükségességét a Kormánynak kell bizonyítania.⁷³

(3) A legrelevánsabb esetet (*United States v. Progressive, Inc.*)⁷⁴ Joseph Muha írta le, mely szerint a *The Progressive* nevű liberális újság publikálni akart egy cikket a hidrogénbomba elkészítésének módjáról. A Kormány az atomenergiáról szóló törvény (*Atomic Energy Act of 1954*) megsértésére hivatkozva megtiltotta ezt. A bíróság mérlegelte a kérdésben felmerülő nemzetbiztonsági érdekek és a szólásszabadság, mint alapjog szembekerülését. A háború idején a katonai alakulatok elhelyezkedésének adataira vonatkozó közzétételének tilalmához hasonlították ezt. Azonban mielőtt a bíróság dönt-hetett volna, más forrásból kiszivárogtak a bomba tervei, így a Kormány elállt a pertől.⁷⁵

Bryans megemlíti egy véleményt is, mely szerint a *Defense Distributed* projektjét (melynek egyébként *Wiki Weapon project* volt a neve) úgy lehet tekinteni, mint egy megvalósítható Anarchista Szakácskönyvet (*The Anarchist Cookbook*),⁷⁶ ahol egyszerűen megkapod a Molotov-koktélt anélkül, hogy elolvastad volna annak elkészítési receptjét. Azonban szerinte az Anarchista Szakácskönyvet úgy tekinteni, mint a Mo-

⁷⁰ Uo. 923., <https://www.britannica.com/event/Bernstein-vs-the-US-Department-of-State>

⁷¹ Uo. 924.

⁷² Uo. 924–925.

⁷³ Uo.

⁷⁴ *United States v. Progressive, Inc.* 467 F. Supp. 990 (W.D. Wis. 1979) <http://law.jrank.org/pages/3298/U-S-v-Progressive-1979-Government-Wins-Battle-Loses-War.html>

⁷⁵ MUHA i. m. 70–71.

⁷⁶ Egy 1971-ben publikált könyv, mely útmutatásokat tartalmaz arról, hogyan kell elkészíteni egy bombát, vagy illegális kábítószerket stb. *The Anarchist Cookbook*. *Wikipedia*, ld. https://en.wikipedia.org/wiki/The_Anarchist_Cookbook

lotov-koktélt épp olyan valószerűtlen, mint a CAD-fájlt egy valódi *M1911* pisztolyként kezelni.⁷⁷

Bryans furcsának találja, hogy egy számítógépes program eredményei, a CAD-fájlok, kevesebb alkotmányos védelmet kapnak, mint a fenti esetekben említett titkosítás. Pedig a *Defense Distributed* cégnek van egy igen kifejező üzenete, mégpedig, hogy előmozdítsák az amerikai állampolgárok második alkotmánykiegészítés szerinti jogait, vagyis hogy mindenkinek lehetősége legyen önvédelmi fegyvert birtokolni és készíteni. Ez álláspontja szerint önmagában nagyobb védelmet érdemelne, mint amekkorával a titkosítási szoftverek bírnak. Továbbá a 3D műalkotások, animációk és nyomtatás széles körben alkalmazott, jóval nagyobb közönséggel, mint a titkosítási szoftverek, azok mégis kivételt képeznek az ITAR szabályai alól, míg a digitális képzőművészet, mint a CAD-fájlok, nem. Pedig Bryans véleménye szerint a *Liberator* láthatóan nagyobb kifejezőképessége alapján a *Defense Distributed* terve legalább akkora, ha nem nagyobb védelmet érdemelne az első alkotmánykiegészítés alapján, mint a titkosítási szoftverek.⁷⁸ Muha is azon a véleményen van, hogy az első alkotmánykiegészítés általi védelem jelen esetben erősebb, mint a szóban forgó CAD-fájl ellen felhozott indokok, és így az állami érdek.⁷⁹

A bíróságok általában elfogadják a tervrajzokat, mint amik az első alkotmánykiegészítés hatálya alá tartoznak, ugyanis noha nem tartalmaznak beszédelemeket, nem 'szólások', de kifejezőek. Amennyiben bizonyítható, hogy azokat ember alkotta.⁸⁰ A CAD-fájl lehetővé teszi, hogy tervezője az ötleteit és információkat közvetítsen. Cosans a tetoválás folyamatához hasonlítja ezt.⁸¹

Más a helyzet azonban azokkal CAD-fájlokkal, melyek működőképés fegyver terveit tartalmazzák, ezek ugyanis kockázatot jelentenek. Hiszen a fegyveralkatrészek, melyek engedélykötelesek, ma már otthon kinyomtathatók. Julia Cosans szerint a fájl funkcionalitása, hogy felhasználásával működőképés, sérülés okozására alkalmas lőfegyvert lehet előállítani egy 3D nyomtatóval, távol marad az alkotmány alapján védhető kifejező elemektől. Így annak korlátozása nem sérti meg az első alkotmánykiegészítést. A már említett *O'Brien teszt* alkalmazandó erre az esetre, mely szerint akkor alkotmányos a beavatkozás, ha a Kormány alkotmányos hatáskörébe tartozik a kérdés rendezése, ahhoz fontos kormányzati érdek fűződik és a cél elérése érdekében e beavatkozás nem korlátozza a szükségesnél jobban az alapjogokat. A CAD-fájl korlátozása nem a tervet célozza, hanem a fájl azon funkcionalitását, hogy felhasználásával egy bizonyos tárgyat (fegyvert) állítanak elő, ezért ez egy tartalomsemleges szabályozás, tehát nem sérti az első alkotmánykiegészítést.⁸²

A Külügyminisztérium azért küldött levelet a *Liberator*t elkészítő Wilsonnak, mert úgy gondolták, hogy a fájl ITAR hatálya alá tartozó technikai adatnak minősül. Az

⁷⁷ BRYANS i. m. 920.

⁷⁸ Uo. 925–926.

⁷⁹ MUHA i. m. 76–77.

⁸⁰ COSANS i. m. 930–931.

⁸¹ Uo. 933–935.

⁸² Uo. 937–939.

ITAR a védelmi cikkek gyártásában kiemelkedő szerepű technikai adatokat szabályozza, és a CAD-fájl, mint egy működőképes fegyver tervrajza, minősíthető ilyen adatnak.⁸³

Míg Bryans és Muha a szólásszabadság mellett tette le a voksát, addig Cosans véleménye előbbre helyezte az állampolgárok biztonságát. Véleményem szerint mindhármuknak igaza van. Mivel egy fegyverről készült háromdimenziós fájl egy számítógépes játék⁸⁴ eleme is lehet, abszurdum lenne azt betiltani. Azonban a lakosság védelmének érdekében muszáj valamilyen korlátozást alkalmazni, amennyiben abból a fájlból egy működőképes lőfegyvert is elő lehet állítani.

6. *Defense Distributed v. U. S. Department of State* ügy

Miután Wilsonék eltávolították a CAD-fájlokat, 2013. június 21-én elküldték a publikált fájlokkal kapcsolatos tárgyi hatály megállapítása iránti kérelmüket a *Directorate of Defense Trade Controls*⁸⁵-nak. 2014. szeptember 20-án ismét elküldtek egy kérelmet, melyben annak megállapítását kérték, hogy a *Defense Distributed* által kifejlesztett „*Ghost Gunner*” nevezetű, fegyverek nyomtatására alkalmas 3D nyomtató az ITAR hatálya alá esik-e. 2015. április 13-án a második kérelmükre érkezett válasz, mely szerint a „*Ghost Gunner*” maga nem esik az ITAR tárgyi hatálya alá, ezért annak exportálása nem engedélyköteles, de a szoftver és minden olyan fájl, mely egy fegyver elkészítéséhez szükséges, mint pl. egy *AR-15* tok, az ITAR hatálya alá esik.⁸⁶ 2015. április 29-én *Defense Distributed* keresetet nyújtott be a Külügyminisztériummal szemben.⁸⁷

A felperesi igény szerint a kerületi bíróságnak előzetes intézkedést (*preliminary injunction*) kellett volna foganatosítani, melyben engedélyezték volna a hozzáférhetővé tett fájlok újbóli publikálását, mivel azok nem esnek az ITAR hatálya alá.⁸⁸

A felperes véleménye szerint többszörösen megsértették a jogait.⁸⁹ A *Defense Distributed* szerint a Külügyminisztérium *ultra vires* járt el, másrészt úgy gondolták, hogy megsértették a szólásszabadsághoz fűződő jogaikat, és így az első

⁸³ Uo. 939–940.

⁸⁴ BRYANS i. m. 926.

⁸⁵ Az Egyesült Államok Külügyminisztériumának illetékes szervezete (rövidítése: DDTC). (<https://www.pmdtc.state.gov/licensing/index.html>)

⁸⁶ Körülbelül a vizsgálati kérelem benyújtásától számított 2 év elteltével érkezett válasz a DDTC-től, de ez is csupán a második kérelmüket követően. Ebben a CAD-fájlok nagy részét az ITAR hatálya alá sorolták, így az *AR-15* tok mellett a *Liberator*t is biztosan. Sajnos a konkrét válaszlévre nem leltem rá az interneten.

⁸⁷ *Defense Distributed v. U. S. Department of State* No. 1:2015cv00372 – Document 43 (W.D. Tex. 2015) <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/texas/txdce/1:2015cv00372/750011/43/>

⁸⁸ Uo.

⁸⁹ A bírósági irat terjedelmére való tekintettel csupán a dolgozat szempontjából releváns hivatkozásokról ejtek néhány szót.

alkotmánykiegészítést. Harmadrészt Wilsonék szerint a második kiegészítés szerinti joguk, illetve a potenciális letöltők fegyvertartáshoz való joga is sérült.⁹⁰

(1) A felperes egyrészt kijelentette, hogy a Külügyminisztérium *ultra vires* járt el, azonban a bíróság megállapította, hogy ezt a kijelentését semmilyen bizonyítékkal nem támasztotta alá a *Defense Distributed*. A bíróság azt is megállapította, hogy a védelmi cikkek exportjának korlátozása igenis külügyminisztériumi hatáskörbe tartozik, és mivel a *Defense Distributed* elsődleges célja, hogy „megkönnyítse a globális hozzáférést a fegyverek 3D nyomtatásához kapcsolódó ismereteknek”,⁹¹ az export, mint cél, joggal megállapítható, a Külügyminisztérium hatáskör túllépése azonban nem.⁹²

(2) Másrészt a felperes a szólásszabadság megsértésére hivatkozott. A *Brown v. Entertainment Merchants Ass'n* esetben 2005-ben Kalifornia állam jogszabállyal kívánta tiltani az erőszakos videójátékok eladását szülői felügyelet nélkül vásárló kiskorúaknak. Az ítéletben foglaltak szerint a Legfelső Bíróság 2011. június 27-én alkotmányellenesnek találta a jogszabályt, mert érvelése szerint a videójátékok is megérdemlik az első alkotmánykiegészítés nyújtotta védelmet, hiszen az ilyen játékok is tartalmaznak társadalmi üzeneteket pl. párbeszédet, zenét stb. és megkérdőjelezték, hogy eltérően kellene kezelni ezeket, mint akár a „Jancsi és Juliska” c. mesét, hiszen abban is van erőszak.⁹³

Az alperesek a *Commodity Futures Trading Comm'n v. Vartuli* esetre hivatkoztak, melyben az *AVCO Financial Corp.* Vartuli cége forgalmazni kezdte a *Recurrence* nevű, piaci jelentéskészítő szoftvert 1989-ben. A cég eredendően befektetési tanácsadással foglalkozott, és arra kötelezte ügyfeleit, hogy amennyiben követni óhajtják a tanácsokat, úgy telepítsék az említett szoftvert. E programok tőzsdei határidős ügyletekről küldtek jelentést a felhasználónak. Wilson ügyének szempontjából annyi a lényeg, hogy ez egy automatikus program volt, mely csupán azt jelezte a felhasználónak, hogy mikor kell a „vétel” és mikor az „elad” gombra kattintania. A bíróság megállapította, hogy ez a szoftver nem érdemel védelmet az első alkotmánykiegészítés szerint, mivel ez az automatizmus semmiféle emberi beavatkozást, vagy értelmezést nem igényel a felhasználótól (tulajdonképpen ez egy forráskód csupán), így nem is tartalmaz semmiféle üzenetet, „szólást”, melyet az átlagember értelmezni tudna.⁹⁴

⁹⁰ *Defense Distributed v. U. S. Department of State* No. 1:2015cv00372 – Document 43 (W.D. Tex. 2015) <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/texas/txdce/1:2015cv00372/750011/43/>

⁹¹ Cyrus FARIVAR: “Download this gun”: 3D-printed semi-automatic fires over 600 rounds. *arstechnica.com* <https://arstechnica.com/tech-policy/2013/03/download-this-gun-3d-printed-semi-automatic-fires-over-600-rounds/>

⁹² *Defense Distributed v. U. S. Department of State* No. 1:2015cv00372 – Document 43 (W.D. Tex. 2015) <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/texas/txdce/1:2015cv00372/750011/43/>

⁹³ *Brown v. Entertainment Merchants Ass'n* 131 S. Ct. 2729, 2733 (2011) <https://www.supremecourt.gov/opinions/10pdf/08-1448.pdf>

⁹⁴ *Commodity Futures Trading Comm'n v. Vartuli* 228 F.3d 94, 111 (2nd Cir. 2000) <http://caselaw.findlaw.com/us-2nd-circuit/1204265.html>

A felperes azonban a *Universal City Studios Inc. v. Corley* esetre hivatkozva amellett érvelt, hogy egy forráskód is az első alkotmánykiegészítés védelme alá eshet. Az 1990-es években a filmstúdiók elkezdték DVD-ken forgalmazni a filmjeiket. *Corley*, az alperes fenntartott egy weboldalt, mely hackerek találkozási helyévé vált, és 1999 novemberében publikált weboldalán egy, a DVD-k másolási védelmének, vagyis a titkosítás feltörésére alkalmas programot. A *Corley* ügy szempontjából ugyan irreleváns, mégis megállapította a bíróság, hogy noha ez egy forráskód, és az átlagember számára nincsen semmilyen üzenet értéke, attól még kiterjedhet rá az első alkotmánykiegészítés védelme. Az ítéletben foglaltak szerint egy novellát is leírhatnak bináris kódokkal, az attól még ugyanaz a novella lesz, és ha ez a novella szanszkrít nyelven íródna, akkor sem értenék meg azok, akik ezen a nyelven nem beszélnek.⁹⁵

A felek további jogesetekre is hivatkoztak álláspontjuk alátámasztása érdekében, melyek alapján akár meg is adható az alkotmányos védelem, vagy meg is tagadható az. Azonban a bíróság megállapította, hogy a felperesek nem bizonyították a szólásszabadsághoz fűződő jogaik megsértését, mivel a Külügyminisztérium az említett fájlok interneten való közzétételét megtiltotta ugyan, de ez nem jelenti azt, hogy más módon nem terjeszthetik e fájlokat belföldön. Az alperesek például nyilvános fórumokat javasoltak a fájlok terjesztésére, vagy szerintük a felperes postára is adhatja azokat,⁹⁶ a lényeg hogy olyan formában tegyék ezt, hogy kerüljék a nemzetközi terjesztést.⁹⁷

(3) Végezetül a felperesek szerint a Külügyminisztérium megsértette a második alkotmánykiegészítés szerinti jogokat is. Egyrészt úgy gondolták, hogy a fájlok hozzáférhetetlenné tétele megakadályozza a harmadik személyeket abban, hogy hozzájuszanak a lőfegyverek CAD-fájljaihoz, és így közvetve sérült a fegyverviseléshez való joguk. A bíróság megállapította, hogy a *Defense Distributed* nem jogosult jogsértésre hivatkozni, mert ez harmadik személyek jogait érinti, és a felperesnek a saját jogainak sérelmét kell bizonyítania.⁹⁸ A *Warth v. Seldin* jogesetben például a felperes *Penfield* városával szemben nyújtott be keresetet, mivel e város kirekesztette területéről az alacsony jövedelmű embereket. A bíróság elutasította a keresetet azon az alapon, hogy a felperesek nem tartoztak az érdekeltek közé, akiknek sérültek a jogaik.⁹⁹

A felperes azonban azzal érvelt, hogy kivételek esetekben mégis lehetőséget kapott 1-1 szervezet arra, hogy harmadik személyek jogvédelme érdekében pereskedjen. Így a *Carey v. Population Svcs. Int'l* esetben, ahol a felperes a *Population Services International* nonprofit szervezet tiltakozott a New York állambeli oktatási törvény ellen, mely kimondta, hogy bűncselekmény a 16 évnél fiatalabb személyeknek fogamzásgátló szereket értékesíteni, kivéve a gyógyszereket. Valamint a fogamzásgátló szerek rek-

⁹⁵ *Universal City Studios Inc. v. Corley* 273 F.3d 429 (2nd Cir. 2001) <http://digital-law-online.info/cases/60PQ2D1953.htm>

⁹⁶ Gondolom CD-n vagy egyéb adathordozón történő postára adására gondolt az alperes.

⁹⁷ *Defense Distributed v. U. S. Department of State* No. 1:2015cv00372 – Document 43 (W.D. Tex. 2015) <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/texas/txdce/1:2015cv00372/750011/43/>

⁹⁸ Uo.

⁹⁹ *Warth v. Seldin* 422 U.S. 490 (1975) <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/422/490/case.html>

lámozása is bűncselekmény, még a gyógyszerészek részéről is. E szervezet, melynek célja a születésszabályozási ismeretek és szolgáltatások, termékek terjesztése, valamint több orvos a bírósághoz fordult, annak megállapítása érdekében, hogy ez a törvény alkotmányellenes. Az ítéletben foglaltak szerint a bíróság igazat adott nekik. A *Defense Distributed* szempontjából a lényeg az, hogy noha harmadik személyek védelmében léptek fel a felperesek, a bíróság elbírálta ügyüket.¹⁰⁰

Számos egyéb jogesetet megnevezett mindkét fél álláspontjuk alátámasztása érdekében, ám a bíróság megállapította, hogy a felperes nem tudta hitelt érdemlően bizonyítani, hogy jogosult lenne harmadik személyek fegyverviseléshez való jogainak védelmére, ezen túlmenően a *Defense Distributed* nem kereskedelmi tevékenységet folytatott, mint a *Population Services International*, hiszen ingyenesen tették elérhetővé a CAD-fájlokat. Valamint, ahogyan fentebb olvasható, az alperesek is hivatkoztak rá, hogy az amerikai állampolgárokhoz más módon is el tudják juttatni a fájlokat, az ITAR szabályozása csupán a nemzetközi terjesztést akadályozza.¹⁰¹

Wilsonék szerint a fegyverviseléshez való jog védelme kiterjed a fegyverkészítésre is, mivel történelem során a polgároknak lehetősége volt saját önvédelmi fegyvereiket otthon készíteni. A *Defense Distributed* szerint a 3D nyomtatás egy új fegyvergyártási mód, mely alkotmányjogi védelmet kell, hogy élvezzen. A bíróság megállapította, hogy ez megalapozatlan, ugyanis a fegyverkészítés gyakorlása nem élvez alkotmányjogi védelmet a fegyverviseléshez való jog alapján.¹⁰²

2015. május 11-én a bíróság minden pontban elutasította a felperesek kérelmét.¹⁰³ 2016. szeptember 20-án a fellebbviteli bíróság helybenhagyta a kerületi bíróság döntését,¹⁰⁴ melyet 2018. január 8-án a Legfelső Bíróság is megerősített.¹⁰⁵

Záró gondolatok

Jól érzékelhető, hogy a fegyvernymtatás, illetve az ahhoz nélkülözhetetlen CAD-fájl milyen alkotmányjogi kérdéseket vetett fel a tengerentúlon, mely kérdésekre nem is kaptunk teljesen meggyőző válaszokat. Még a bíróság döntéséből sem, hiszen annyit állapítottak meg csupán, hogy nem történt jogsértés, de arról, hogy az említett fájlok alkotmányjogi védelemben részesíthetők-e, nem adtak ki konkrét állásfoglalást. Ezen kérdések tárgyalása, és egyáltalán megismerése fontos lehet a magyar jogalkotás és jogalkalmazás számára is, hiszen ha az Egyesült Államokban, egy olyan államban,

¹⁰⁰ *Carey v. Population Svcs. Int'l* 431 U.S. 678 (1977) <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/431/678/case.html>

¹⁰¹ *Defense Distributed v. U. S. Department of State* No. 1:2015cv00372 – Document 43 (W.D. Tex. 2015) <https://law.justia.com/cases/federal/district-courts/texas/txwdce/1:2015cv00372/750011/43/>

¹⁰² Uo.

¹⁰³ Uo.

¹⁰⁴ *Defense Distributed v. U. S. Department of State* No. 15-50759 (5th Cir. 2016) goo.gl/pNdQyv

¹⁰⁵ Christen SMITH: Supreme Court says no to 3-D printed guns, for now. *guns.com* <http://www.guns.com/2018/01/22/supreme-court-says-no-to-3-d-printed-guns-for-now/>

ahol először szembesültek ezzel a problémával, és megoldást is találnak erre, akkor valószínűleg ezt a megoldást fogja mintázni a világ országainak nagy része.

A fegyverviselés ugyan nem alkotmányos alapjog Magyarországon, azonban a véleménynyilvánítás szabadsága igen. Magyarország alaptörvényének IX. cikk (1) bekezdése védi a véleménynyilvánítás szabadságát.¹⁰⁶ Ahogyan az *Alkotmányjog – Alapjogok* c. tankönyvben olvasható: „a szóbeli, írásos, nyomtatott kifejezések mind-mind ‘véleménynek’ [...] minősülnek, [...] annak minősülhetnek a képek, vagy más vizuálisan érzékelhető tárgyak, ábrázolások, például műalkotások.”¹⁰⁷ Ugyan az említett *Liberator* CAD-fájlja magyar viszonylatban nem jelenthet olyan véleménynyilvánítást, mint Cody Wilson esetén, aki az Egyesült Államok második alkotmány kiegészítését kívánta megtámogatni tervével, de mégis egy ábrázolásról van szó. A véleménynek nincsenek előre meghúzott határvonalai, csak egy vélelem, mely szerint „minden magatartás, amely valamit kifejez, automatikusan védelmet élvez”, tehát annak korlátozása az, amit meg kell indokolni.¹⁰⁸ Koltay András egy példájával élve az amerikai elnök lelövése is hordozhat mondanivalót, de gyilkosság mégsem lehet védett cselekvés.¹⁰⁹ Az élethez és emberi méltósághoz való jog előbbre való az alapjogok hierarchiájában, mint a véleménynyilvánítás szabadsága, és ezen ún. „külső” ok miatt korlátozható.¹¹⁰ Tehát ha egy CAD-fájl, illetve az azzal létrehozható eredmény potenciális veszélyt jelent a lakosságra, akkor azt a hatóságok eltávolíthatják. Persze csak amennyire és amennyiben tudják, mert ami egyszer felkerült az internetre, azt nagyon nehéz törölni.

¹⁰⁶ A korábbiakban leginkább szólásszabadságnak neveztem, különösen az angol *freedom of speech* kifejezés fordításaként, azonban ahogyan Koltay András írja, illethetném még „véleményszabadság” vagy „a kifejezés szabadsága” megnevezéssel is. E kifejezéseket szinonimaként használja szakirodalom, ezért egymásnak megfelelő kategóriaként kell értelmeznünk őket. Én a továbbiakban a „véleménynyilvánítás szabadsága” fogalmát használom, követve az Alaptörvény megfogalmazását. (Forrás: KOLTAY András: *A szólásszabadság alapvonalai. Magyar, angol, amerikai és európai összehasonlításban*. PhD értekezés. Budapest, 2007. 61–62. <https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/Koltay%20Andr%C3%A1s%20PhD.pdf>) Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés: „Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

¹⁰⁷ SCHANDA Balázs – BALOGH Zsolt: *Alkotmányjog – Alapjogok*. 2. kiad. Budapest, Pázmány Press, 2014. 178.

¹⁰⁸ KOLTAY i. m. 63.

¹⁰⁹ Uo. 66.

¹¹⁰ SCHANDA–BALOGH i. m. 187.